

Фрагмент уроку з посібника «Біблійна історія та християнська етика», який підготовлений вчителями Дніпропетровщини. Упорядник – О.Г. Рогова, доцент кафедри філософії освіти ДОШПО.

Святитель Петро Могила, митрополит Київський. Києво-Могилянська академія

Ліше, ніж золото, придбають мудрість; краще набуті розум, аніж срібло.
Біблія.
Припов.
16,16

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Слово вчителя. Кожний урок – це ще одна сторінка історії рідної країни, її видатних особистостей, які є прикладом і взірцем для усіх нас. Часи минають, багато чого змінюється, та імена великих просвітителів і видатних церковних і громадських діячів залишаються. Це були люди з великої літери і вони прагнули принести своїм життям користь людству.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Слово вчителя /супроводжується презентацією – на сайті газети «Джерело» за посиланням <http://gdjerele.jimdo.com/ланки-освіту/емука-сипу/або на ютубі – http://www.youtube.com/watch?v=1eZUee9okX4/>.

Петро Могила належить до людей, чий імена символізують відродження нації. Поряд з іншими культурними діячами XVII ст. він стояв біля витоків прославленої далеко за межами України Києво-Могилянської академії. Величезною була його роль і в оновленні православного богослов'я, що майже не змінювалося впродовж багатьох століть. Про Петра Могила написано багато праць у нас і за кордоном. Його діяльність, здебільшого, аналізується в трьох аспектах: громадсько-політичному, культурному та релігійному.

З іменем Петра Могили пов'язане розгортання системи вищої і середньої освіти в Україні та Росії, яка не просто копіювала західноєвропейські школи, але й могла конкурувати з ними. Він був фундатором і творцем першого в усій Східній Європі вищого навчального закладу – Києво-Могилянської Колегії, що стала попередницею Української Академії та Київського Університету.

Мабуть, Українська православна церква за всю свою історію не знала постаті більш знатної і колоритної, ніж митрополит Петро Могила. За порівняно короткий час він зумів надати їй чіткої організаційної структури, підніс освіту духовенства, висунув ідеал творчого дисциплінованого чернецтва, здійснив реформу церковного обряду, розробив догматику, забезпечивши її необхідною новітньою богословською літературою.

Перш ніж оцінювати його вчинки та значення його діяльності, треба звернутися до життя цієї людини, побачити за яких умов і обставин розвивалася ця особистість.

Групові роботи

Учням пропонується опрацювати інформацію про митрополита Петра Могила за наступними варіантами завдань:

- 1) текст поділено на абзаци, які переплутані місцями. Необхідно розмістити їх у правильному порядку – із літер складеться словосполучення «ПЕТРО МОГИЛА»;
- 2) скласти питання до тексту і поставити їх до однокласників;
- 3) визначити в тексті «ланцюжок напам'ять» – ключові слова, які допоможуть відновити зміст тексту.

(П) Митрополит Петро Могила, син молдавського володаря Симсона Могили, був однією з найвизначніших постатей історії Православної Церкви в Україні.

(Е) Як людина високоосвічена, він цілком присвятив себе служінню Богу.

(Т) У 1627 році Петро Могила прийняв чернецтво у Києво-Печерському монастирі та за свої виняткові здібності удостоївся того ж року бути обраним архимандритом цієї святої обителі.

(Р) Петро Могила приділяв велику увагу упорядкуванню церковного життя, яке занепало у часи утисків. Він відновив канонічно-церковні зв'язки зі Сходом, зокрема з Константинопольським патріархом.

(О) У 1631 році Петро Могила заснував богословсько-філософську школу і об'єднав її невдовзі після того зі школою Богоявленського братства. Об'єднана школа згодом на честь її засновника дістала назву Києво-Могилянської колегії, а з часом – академії. Петро Могила вивів її на рівень кращих вищих шкіл Заходу.

(М) Києво-Могилянська академія була осередком освіти не тільки українців, але й для всіх православних слов'ян. Завдяки праці й досвіду її професорів та учнів розквітла православна богословська наука.

(О) До скарбниці православної літератури ввійшов твір «Православне сповідання віри» – одна з найавторитетніших духовних праць. Її авторами була група видатних богословів на чолі з Петром Могилою.

(Г) Митрополит дбав про упорядкування та видання богослужбових книг. Особливо цінні його «Требник» і «Служебник».

(И) Зусиллями Петра Могили було реставровано собор Софії Київської, який на той час перебував у занедбаному стані.

(Л) Саме за Петра Могили – енергійного адміністратора, видатного богослова і просвітителя – Київська митрополія стала найбільш самостійною та авторитетною за всю історію свого існування.

(А) Протягом свого 14-річного митрополичого правління Петро Могила зробив настільки багато, що, за словами видатного історика Михайла Грушевського, «залишив нестерпну печатку свого духу на всю дальшу історію Української Православної Церкви».

Словникова робота

Требник – церковна книга, яка містить тексти богослужіння і молитви, що виконуються для окремих осіб чи груп (треби). Требник використовується для обрядів хрещення, миропомазання, покаяння, шлюбу, висвячень і різних треб (похорон, освячення дому) тощо.

Посилання на требник Петра Могили (демонстрація зовнішнього вигляду) http://www.liturgy.ru/books_sl/pml/.

Герб Петра Могили з «Требника» 1646 року. У верхній лівій частині – герб Молдавії, у лівій нижній частині – герб Валахії (дунайських князівств).

Власноручний підпис Петра Могили

Екскурс в історію

Цікаво знати. Інформація демонструється на дошці або слайді).

Петро Могила був канонізований Українською Православною Церквою й усіма 15-ма автокефальними Церквами Вселенської Церкви.

Слово вчителя. Заслуги Петра Могили перед українським народом – незчисленні. Визначний політичний і культурний діяч, меценат, філософ, письменник – таким увійшов в нашу історію Петро Могила. Виснажений хворобою, чекаючи смертної години, він складав заповіт. Основне місце в ньому відводилося його улюбленій колегії, що вже за життя митрополита стала називатися Києво-Могилянською.

Робота з відеоматеріалом про заснування Києво-Могилянської академії (на сайті газети «Джерело» за посиланням <http://gdjerele.jimdo.com/ланки-освіту/емука-сипу/> або на ютубі – <http://www.youtube.com/watch?v=7kdidC1HPZs>)

Слово вчителя. Випускники та професори Києво-Могилянської академії відіграли важливу роль в освітньому та професійному житті України.

Багато хто з козацької старшини та гетьманів Запорозького козацтва навчалися тут. До випускників належали, зокрема, Іван Мазепа, Пилип Орлик, Павло Полуботок, Іван Скоропадський та Іван Самойлович. Канцлер Російської імперії Олександр Безбородько походив з України та здобував освіту в КМА. Університет довгий час був також важливою релігійною школою, звідси вийшли такі відомі християнські діячі, як Степан Яворський, Феофан Прокопович і Дмитро Ростовський (Туптало).

Протягом XII і XIII ст. Києво-Могилянська академія була коліскою культурного життя не тільки України, а й усієї Російської імперії. Декілька поколінь художників, архітекторів, музикантів, науковців були виховані в ній. Наприклад, архітектор Іван Григорович-Барський, композитор Артемій Ведель, філософ Григорій Сковорода та науковець Михайло Ломоносов.

Після перетворення в Київську духовну академію навчальний заклад зберіг свою міжнародну репутацію як центр православної релігійної освіти.

«Вбачаючи, що упадок святої віри в українському народі походить не з чого іншого, як з цілковитої недостаті освіти й науки, дав я обіцянку Богові моєму – все своє майно, що я дістаю від батьків, і все, що не залишилось би тут з доходів, прибируваних з поручених мені святих місць, з мастно-збурених храмів Божих, з яких залишилися сумні руїни, почати на заснованих шкіл в Києві»... Колегію він називає в заповіді своїм «єдинственным залогом», і, бажаючи «залишити її укоріненою в потомственні времена», як посмертний дарунок, відписує їй 81000 польських золотих, усю свою бібліотеку, четверту частину свого срібла, деякі цінні речі і – на вічний спомин про себе – свій срібний митрополичий хрест і саккос (частина вбрання єпископа).

Сьогодні заклад має статус Національного університету «Києво-Могилянська академія» і продовжує кращі традиції української освіти.

Закріплення вивченого матеріалу

• Вправа «Хроніка життя»

Учням пропонується проглянути хроніку життя Києво-Могилянської академії та визначити три, на їхню думку, найвизначніші події з історії КМА.

1615 рік. Заснування монастиря, шпиталю та школи для дітей усіх станів на кошти, які відписала знатна киянка Галшка Гулевичівна.

15 жовтня – День заснування Києво-Могилянської академії.

1632 р. Об'єднання Київської братської та Київської лаврської шкіл та створення Києво-Братської (Могилянської) колеї (засновник – Петро Могила).

1658 р. Надання Києво-Могилянському колеї уму юридичних прав вищої школи і титулу «академія».

1694, 1701 рр. Офіційне визнання царськими грамотами за Києво-Могилянською академією статусу вищої школи й титулу «академія».

1817 р. Рішення Священного Синоду про закриття Києво-Могилянської академії. Відкриття на її території Духовної семінарії, через 2 роки – Київської Духовної академії.

1918 р. Закриття Київської Духовної академії.

1920 р. Передача приміщень Духовної академії Дніпровській військовій флотилії та Центральної науковій бібліотеці Академії наук України.

1991 р. (19 вересня). Розпорядження Голови Верховної Ради України «Про відродження Києво-Могилянської академії на її історичній території як незалежного вищого навчального закладу України – Університету «Києво-Могилянська академія».

1992 р. (24 серпня). Офіційне відкриття Університету «Києво-Могилянська академія», посвята перших вступників у студенти.

1993 р. (23-24 травня). Схвалення навчальних програм і діяльності УКМА Міжнародною нарадою експертів ЮНЕСКО.

1994 р. (19 травня). Указ Президента України про надання УКМА статусу Національного.

2008 р. (12 червня). Освячення престолу та приміщень церкви Святого Духу (XVIII ст.). Завершення 2-го етапу масштабного проекту створення наукового, інформаційного та культурно-освітнього комплексу «Бібліотека-Музей-Архів».

Рефлексія

1. Поясніть вислів «Що віддав – те твоє» на прикладі життя митрополита Петра Могили.

2. Доведіть важливість становлення освіти для духовності нації.

3. Проведіть паралелі між тогочасним значенням освіти та цінністю високого рівня освіченості в сьогоденні.

• Вправа «Мікрофон»

На уроці я: – Усвідомив... – Засвоїв... – Запам'ятав... – Відчув... – Замислився... – Помітив... – Зосередився на... – Зрозумів... – Був вражений тим, що...

III. ЗАВЕРШАЛЬНА ЧАСТИНА

Підсумок уроку. Оцінювання учнів.

Домашнє завдання. Підготувати інформацію/презентацію про видатних випускників Києво-Могилянської академії.

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Редакційна колегія: В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, В.Г. ДОЛГОПОЛІЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ

Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА
Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА
Фотокорр. Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ.
Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО»: gdjerele.jimdo.com

Свідectво про реєстрацію ДП № 66 від 13.12.1993.

Формат А 3.

Обсяг 0,8 ум. др. арк.

Адреса редакції: 49006, Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 70, к. 216. Телефон/факс: 732-47-61, 732-48-48.

E-mail: GDjerele@ukr.net